

ממצאים מחזית המחקר היישומי לטובת רווחת בעלי החיים

ד"ר חן הוניג מנהל המחקר החקלאי, מכון לבעלי חיים

בשנים האחרונות מחקר בתחום רווחת בעלי חיים בכלל ורווחת חיות משק בפרט, קיבל תפנית. החוקרים מנסים לשער מדוע נוצר פער נרחב בין הידע שהתקבל מהמחקר היישומי בשטח ותוצאותיו לבין הידע הכללי הנמצא בשימוש אצל האנשים בתחום. המחקרים מנסים לפענח מהו הפער וכיצד ניתן לגשר עליו. במקביל, המחקר היישומי לא מפסיק להתפתח ולחפש תשובות מדויקות יותר לאותם השאלות

●

במאמר זה, נסקור את אותם מחקרים יישומיים, שמתרחשים בשנים האחרונות בתחום הרפת וסביב תעשיית החלב והבשר. את המחקרים נחלק לפי חמש החרויות בכדי ליצור קו שינחה אך יש תמיד לזכור שהם משתלבים אחד בשני וברוב המקרים חופפים.

1. חירות מרעב, צמא ותזונה לקויה

תחום ההזנה והצורך בלספק את הצרכים של פרה עם יצרנות ודרישות מטבוליות גבוהות הלכו והתבססו והגיעו למצב

Measuring and modelling soil carbon stocks and stock changes in livestock production systems - Guidelines for assessment

Water use of livestock production system and supply chains - Guidelines for assessment

www.fao.org/partnerships/leap/publications/public-review/en

< המשך מעמוד 43

התנהגות טבעית בפרת החלב אינה סוגיה פשוטה מכיוון שפרת ההולשטיין הישראלית עברה ביות וכבר אינה דומה באופייה ואישיותה לפרה בטבע או אפילו שכנתה פרת הבשר. עם זאת ישנם מספר התנהגויות טבעיות שאנו עדיין רואים אצל הפרות ברפת כמו הצורך בהתגודדות ויצירת היררכיה חברתית

יש להטיב עם הפרה על פי תנאי המחיה הקיימים

של שווי משקל ברוב החיות היצרניות. נותר רק קידום נוסף בתחום ההזנה שיטיב עם בע"ח ו/או עם הצרכן מבחינת הוצאותיו הכלכליות. אי לכך אנחנו עדים במחקרים לחילוף מקורות מזון (כגון: מורינגה או קליפות רימונים) ותוספי מזון (כגון: חומצות שומן או ויטמינים שונים).

בנוסף קיימת התחשבות יתר עם התזונה בה יש צורך לאזן את מאזן הנוזלים בגוף. במדינה חמה כמו ישראל צריכת המים מאוד חשובה גם לפרה וגם ליצרנותה. מעקב אחר צריכת המים ואיכות המים חשובה ומקבלת כיוונים חדשים ונוספים בתחום בארץ בעולם. נושא ההזנה והמים הינם חלק ממחקרים רחבים שמתקיימים בשנים האחרונות ולוקחים חלק מההבנה שתעשיית החלב והבשר היא חלק מצרכנית המים, יצרנית השפכים וחלק בלתי נפרד ממערך המים הגלובלי.

2. חירות מאי-נוחות סביבתית

ברפת החלב ובגידול האינטנסיבי נמנע מהפרה סביבתה הטבעית מראשית כפי שנימנע מכול יצור חי עם התקדמות התיעוש העולמי והצורך להאכיל אוכלוסיה ההולכת וגדלה במהירות. מתוך נתונים אלו מתקיים מחקר שאינו פוסק כיצד ניתן להטיב עם הפרה ע"פ תנאי המחיה הקיימים. מחקרים אלו נוגעים לכל אזורי המחיה של הפרה (מרבץ, מכון חליבה, שבילי הולכה, גידול עגלים ועוד), שמירה על תנאי הסביבה בה שווה הפרה (מאווררים, צינון - זמנים כמות ואיכות). המחקר בתחום מבני הסככות בפרט והמשק בכלל לא פוסק והולך ונותן מענה לתנאים ולדרישות שעולות מהשטח.

3. חירות מכאב, פגיעה ומחלות

פעולות ממשקיות רבות כרוכות בתחום כאב בדרגה זאת או אחרת (הורדת ניצני קרניים, כוויות מספרים, טילוף עוד). בשנים האחרונות עולה המודעות המחקרית בצורך בשיכוך כאבים בפעולות האלו או לאחריהם. בנקודה זאת, למרות ההבנה כי פעולה זאת כואבת עדיין רבים בענף לא רואים עדיין את הצורך במתן ממשך כאבים. זהו הפער שחוקרים רבים מנסים להבין ולגשר עליו. לעומת זאת, בתחום הפגיעה בפרה, עם העלייה במודעות

המחקרית, עלתה גם המודעות בקרב אנשי תעשיית החלב וניתן לראות בכול העולם. מגמה זאת ככל הנראה מובלת ע"פ מדיניות ארגון המחלות הבין לאומי (OIE) שמארגן קורסי הדרכה ברחבי העולם. עיקר המחקר מתמודד עם בעיות בריאות כמו צליעה ודלקות עטין. מחקרים חדשנים בוחנים פן חדש של התחלואה וזה נוכחות של כאב. רפואת הכאב, גם ברפואה האנושית הינו תחום חדש. אבחון וכימות הכאב הינה סוגיה שנשאלת לגבי כל סוגי הדלקות השונות המתרחשות בגוף הפרה.

4. חירות לבטא התנהגויות טבעיות

התנהגות טבעית בפרת החלב אינה סוגיה פשוטה מכיוון שפרת ההולשטיין הישראלית עברה ביות וכבר אינה דומה באופייה ואישיותה לפרה בטבע או אפילה שכנתה פרת הבשר. עם זאת ישנם מספר התנהגויות טבעיות שאנו עדיין רואים אצל הפרות ברפת כמו הצורך בהתגודדות ויצירת היררכיה חברתית. ישנם מחקרים כיום שמנסים לעקוב אחר מיקום הפרה ברפת ומהי המשמעות החברתית לכך. בתחום גידול עגלים ויכולת הבעת המשחק החברתי, נערך מחקר נרחב וקיים עדיין דיון בנושא בארץ האם לגדל בקבוצות, בזוגות או בבידוד חברתי.

5. חירות מפחד ומצוקה נפשית

תכונות הפיזיולוגית של הפרה כמו ראייה ושמיעה שונות מאלו של האדם ועל כן רעש שנשמע לנו סביר יכול לצרום לפרה. מחקרים ותובנות בתחום נעשו ומכוונים את בבניית המבנים בה נמצאת הפרה בכל השלבים בחייה. פן נוסף של פחד ומצוקה נפשית שמתמודדת הפרה היא הסביבה האנושית שמנהלת את אורח חייה. עלינו להבין את הדרישות ולנסות לעמוד בהם. מחקר מועט נעשה בתחום הזה. לסיכום, מחקרים רבים נעשו בחלק היישומי של רווחת הפרה אך הבעיה העיקרית עדיין נותרה והיא הפער העצום בין הידע שנמצא בידי החוקרים לבין המגדלים, וטרינרים וכלל אנשי התעשייה. ▲

*קורס רווחת בע"ח של שה"מ